

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY

Stalo se již téměř pravidlem, že před tím, než se seznámíme s našimi konkrétními výsledky hospodaření za uplynulý rok, přiblížíme si zemědělskou problematiku současné doby z širšího hlediska.

V posledních letech je zemědělská a potravinářská výroba znevažována. Význam tohoto sektoru je u nás z hlediska produkce potravin podceňován. Neustále se na hlavy zemědělců snáší řada výtek a kritik, jsou vymýšlena další a další omezení vůči zemědělskému podnikání, ale nikdo širší veřejnosti nevysvětluje, k jakému zásadnímu vývoji v zemědělství v posledních desetiletích dochází. Media zveřejňují jen to, co určitá skupina potřebuje, ať už máme na mysli politiky nebo rádobý ekology a odborníky.

Pokud se vrátíme na konec osmdesátých let, kdy přes všechny předešlé chyby, které byly v zemědělství napáchány nucenou kolektivizací, byla v republice téměř zajištěna soběstačnost v rostlinné i živočišné výrobě. Na zemědělskou půdu byl kladen dostatečný význam, byly zajištěny plochy pro osev zemědělských plodin i pro zakládání nových travních porostů. Byl vytvářen prostor pro zvyšování stavu hospodářských zvířat a zemědělci zajišťovali zásobování obyvatelstva potravinami z vlastní produkce. Nikdo nezdůrazňoval pojem „české potraviny“, to byla samozřejmost. Ale i v tomto období bylo zemědělství až na konci profesní řady, jak z hlediska zájmu o tuto práci, tak z hlediska výdělků.

Po roce 1989 se zdálo, že je to čas, kdy budou všechny bývalé křivdy napraveny a zemědělství jako takové bude celospolečensky uznávaným odvětvím. Tak, jak je tomu ve vyspělých okolních státech.

Problém ovšem začal hned na začátku devadesátých let, kdy se naše zemědělství roztránilo. Ne díky restitučním a transformačním zákonům, ale kvůli ziskuchtivým jedincům, kteří chtěli rychle, a hlavně bezpracně zbohatnout. Restituční nároky pro ně představovali jen lehce nabyté peníze. Většina hospodářských zvířat včetně krav v produkci mléka, které si vybrali novodobí zemědělci jako vyrovnání restitucí, skončila na jatkách. Obvykle se ze zemědělského podniku vezla rovnou do masny. Zvýšila se porážka zvířat, výkupní ceny masa hluboko poklesly, zisky jatek

vzrostly a konečný spotřebitel v obchodě nezaznamenal nic. Na to doplatili všichni. Výkupní ceny poté stagnovaly i přesto, že nabídka zvířat pro masny už zdaleka nebyla v přetlaku. Zemědělské podniky, a to, co z nich zbylo, nemohly už dál nést ztráty v živočišné výrobě a postupně zavírali další a další stáje. Chyběl základní plemenný materiál pro obnovu stád a mnohdy i chuť pokračovat dál.

Po roce 1989, kdy bylo v Čechách a na Moravě 1 247 tisíc kusů krav, došlo do roku 2018 k poklesu o 71,2 % a dnes je jich v Česku pouhých 360 tisíc kusů. I v našem podniku došlo k poklesu z 520 ks dojnic na současných 243 ks, což představuje pokles o 53,3 %. Skotu celkově je v porovnání s rokem 1989 méně o 59,4 % a prasat o 67,8 %. V současné době jsme plně soběstační pouze u hovězího masa, a to díky tomu, že spotřeba na jednoho obyvatele klesla z 23,5 kg za rok v roce 1989 na 7,8 kg v roce 2018. U vepřového masa jsme soběstační pouze na cca 38 %, u drůbeže pak na cca 64 %. Z tohoto přehledu je vidět, jaký propad nastal u dojnic, u nejnáročnější a nejnákladnější kategorie hospodářských zvířat. Řada malých zemědělců zvolila díky dotační politice pastevní chov skotu bez tržní produkce mléka.

Nemalý podíl na této skutečnosti mají politická rozhodnutí ze začátku devadesátých let, která nevedla ke stanovení motivačních pravidel, ale došlo k nastavení podmínek k maximální extenzitě a útlumu živočišné výroby. K rušení hlavně živočišné výroby přispěla likvidace obchodních dohod uzavřených v předešlých letech. Vyrobena živočišná produkce neměla uplatnění na starých trzích a z důvodu nemožného umístění v jiných oblastech došlo k poklesu cen komodit tak, že nedosahovaly ani 30 % reálných nákladů.

Za těchto podmínek bylo velmi složité v zemědělství podnikat a je lhostejno, zda se jednalo o podnikání v družstvech, jiných zemědělských firmách či o podnikání fyzických osob. Každý z těchto uvedených subjektů se snažil přežít a volil pro zemědělskou výrobu nestandardní postupy. Tyto postupy, někdy odporující agrotechnickým zásadám i zdravému selskému rozumu, se mohly často odrazit na současné situaci v zemědělství.

Výše uvedená redukce stavů hospodářských zvířat je jednou z příčin nedostatečného zadržování vody v půdě. Pokud bude vyvážené hospodaření a obnoví se dodržování mnoha desetiletími ověřených zemědělských postupů, opětovně se začne pěstovat ve výraznější míře jetel, vojtěška, bob a další plodiny, bude půda

dostávat zpět dostatek organické hmoty a vytvářet tolik potřebnou přirozenou strukturu.

Úplný výpadek hospodářských zvířat na některých hospodářstvích a prodej slámy na palivové granule vede ke ztrátě humusu, okyselování půd, likvidaci struktury půdy, k minimální jímavosti vody půdou, a hlavně ke zvýšené potřebě průmyslových hnojiv. Pokud by se podařilo přibližně zdvojnásobit současné stavy hospodářských zvířat, naplnili bychom cca 60 % stavů roku 1990 a došlo by k potřebnému vyvážení rostlinné a živočišné výroby. Do osevních postupů musí být zahrnuty rostliny, které poutají vzdušný dusík, tím nahradíme velkou část používaných průmyslových hnojiv a zvýšíme udržení vody v půdě.

Ani vývoj v rostlinné výrobě neodpovídá v posledních desetiletích standardní situaci. Evropa vyráběla více potravin, než spotřebovala a tak „stará patnáctka“ nejednotnou dotační politikou ve státech, které vstoupili po roce 2004, utlumila zemědělskou a potravinářskou výrobu, aby mohla expandovat a ovládat trh těchto zemí. Pro tyto nově vstoupivší státy byla nastavena nevhodná dotační podpora na zemědělskou plochu bez odpovídajících podmínek chovu dobytka a bez podpory pěstování náročných komodit, jakými jsou ovoce a zelenina. Tím země staré patnáctky ovládly trhy těchto zemí a za přispění vlastních supermarketů zkoncentrovaly a ovládly obchod s potravinami.

Ve společné zemědělské politice staré státy maximálně tlačí na omezování plateb pro velké podniky a proklamují jen hospodaření na malých rodinných farmách. Stále se mluví o společné zemědělské politice a jednotném trhu, ale opak je pravdou. V nejlepších přírodních podmínkách, v zemích jako je Německo, Francie, Holandsko a dalších, jsou platby na plochu až 400 euro na hektar zemědělské půdy. Ve státech, jako je Chorvatsko, Litva a další, se pohybuje platba jen kolem 100 euro na hektar.

V programu rozvoje venkova jsou také objemy podpor vyšší. Největší nerovnost je ovšem u národních dotací. Dotace jsou čtyřikrát až pětkrát vyšší než v nových zemích a jsou často poskytovány skrytě přes ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva místního rozvoje, životního prostředí, ministerstva zemědělství a přes různé územně správní celky starých zemí. Podmínky k tomuto byly nastaveny individuálně každým státem před rokem 2004.

Takto nelze o jednotném trhu mluvit. Nastavené podmínky zredukovaly zemědělskou a potravinářskou výrobu v zemích, které přistoupili po roce 2004. Pokud by jednotný trh v EU opravdu začal existovat a byly pro všechny země zachovány stejné podpory na úrovni staré patnáctky, došlo by k využití přírodního potenciálu a relativně levné pracovní síly pro celou unii.

Česká republika dováží brambory, ovoce i zeleninu z Egypta, Alžírsko, Turecko a dalších zemí, i když bychom dokázali na našich úrodných půdách vypěstovat dostatek běžné zeleniny i ovoce, o bramborách nemluvě. Mohli bychom zajišťovat dostatek pro náš trh, a ještě by byl prostor pro vývoz.

To by podstatně zvýšilo produkci ovoce, zeleniny a ostatních rostlinných i živočišných komodit a EU by se stala svým objemem výroby, ale hlavně svou kvalitou potravin, velkým konkurentem v uspokojování postupně rostoucí poptávky po potravinách na celém světě.

Velký problém v současné době lze vidět i ve lživé informovanosti obyvatel, kdy media záměrně nebo z neznalosti uvádějí dezinformace. Hlavně ty, které se týkají přípravků na ochranu rostlin a průmyslových hnojiv. Pravdou je, že Česká republika použije v přípravcích na ochranu rostlin 1,85 kg účinných látek na hektar za rok, zatímco Rakousko 2,5 kg, Německo 3 kg, Holandsko 6,2 kg a Belgie dokonce 7,8 kg účinných látek za rok. Stejná skutečnost je i u průmyslových hnojiv.

Pohled na naší práci, a hlavně výsledky naší práce je pak zkreslený a nepravdivý. Ale jak máme o této skutečnosti přesvědčit širokou veřejnost, to je složitá otázka. Snad jen dobrou prací a kvalitními potravinami, které v konkurenci s těmi dovoзовými budou mít všechny hodnocené parametry v plusu.

ROK 2019

Rok 2019 můžeme z hlediska ekonomického i hospodářského hodnotit jako dobrý a porovnatelný s rokem 2018.

Začátek roku byl příznivější než rok předešlý. Sněhová pokrývka zajistila dostatek jarní vláhy a následný vývoj počasí umožnil optimální začátek jarních prací.

S přihnojováním jsme začali 5. března, 1. dubna jsme zahájili přípravu před setím. V období od 2. do 8. dubna jsme zaseli jarní obiloviny a začali s přípravou na sázení brambor. Ještě začátek sázení byl bez problémů, počasí nám umožňovalo plné nasazení, a tak jsme doufali, že zvládneme tyto práce včas a budeme se moci věnovat sklizni vikve. Toto pro nás byla novinka, kdy jsme si chtěli vyzkoušet, zda se nám na polích podaří dvě sklizně píce za sebou. Byl to trochu riskantní krok, který spočíval v tom, že se v předešlém roce na podzim zasela směska s vikví, na jaře se sklídí a zakonzervuje. Na tytéž pozemky se potom zaseje kukuřice s kratší vegetační dobou růstu, než je v této oblasti běžné. Proto bylo velmi důležité, abychom výsadbu brambor ukončili včas a mohli sklízet vikev. Bohužel, těsně před ukončením sázení přišlo ochlazení a déšť. Na několik dní jsme sázení na pozemku Šejb přerušili, ale pak, z obavy, že nám nenávratně utíká čas, jsme dosázeli zbývajících cca 9 ha. Jak se později ukázalo, bylo to rozhodnutí, které se projevilo velkou mezerovitostí a mělo za následek zaorání odrůdy Jasmína. Velká mezerovitost se projevila také u odrůd Chateau, Adela, Bernina a na 0,3 ha U mlýna u odrůdy Marizza. V dané časové situaci ale nebylo mnoho dalších variant na výběr.

Sklizeň vikve pak proběhla během dvou dnů za dobrých podmínek a podařilo se nám vyrobit kvalitní krmení, které později, se sklizní ostatních píce, vytvořilo dobrou krmivovou základnu pro výkrm skotu a zajistilo tolik potřebnou rezervu. V poměrně vhodném termínu 24. a 25. května jsme zaseli na sklizené plochy kukuřici a díky vláze, která v půdě v té době ještě byla, došlo k rychlému vzcházení a

následnému růstu. Sklizeň píce na sena a senáž probíhala standardně, jako obvykle byly nejlepší první seče.

Jako již několikrát, i v loňském roce jsme vypomáhali od 5. července se sklizní obilovin na Moravě, konkrétně v zemědělském podniku v Dambořicích. Je to dobrý způsob, jak využít sezonní stroj a také něco vydělat na službách. V neposlední řadě vyzkoušíme připravenost kombajnu a případné závady před plnou sezonou odstraníme. Sklizeň obilí v našem družstvu probíhala plynule, dobré počasí umožnilo sklizeň obilovin v dobré kvalitě a bez větších ztrát. Sušili jsme jen velmi malou část produkce pšenice. Sklizeň jsme ukončili 20. srpna, a to už nás tlačil čas s přípravou půdy pod řepku a jejím setím. Tyto práce jsme zvládli bez větších problémů. Na konci srpna, konkrétně 29. kolem třetí hodiny odpoledne, však přišla průtrž a čerstvě vzcházející porost na honech Hruška a Lejtnarova stráň zničila. Silně poškozené byly i další porosty řepky, někde jsme se rozhodli na dosévání, jiné plochy jsme celé přesévali. Jednalo se cca o 35 ha. Úhrada od pojišťovny byla velmi nízká, jelikož v této fázi růstu plodin je náhrada poskytována jen za provedenou práci a osivo, namísto úhrady za budoucí ušlý zisk na sklizených plochách.

Časově náročnou etapou je plynulá sklizeň slámy, která umožní přípravu na setí ozimů. V loňském roce jsme sklízeli naposledy větší plochy slámy do stohů. Počínaje letošním rokem budeme většinu slámy balíkovat. Pro OMD v Bořetíně jsme zakoupili zastýlací vozík, tudíž nebudeme dělat velké stohy, ale více balíků.

Důvodem k nákupu byla snaha minimalizovat možnost pracovních úrazů. V této stáji došlo v loňském roce ke třem pracovním úrazům, z toho dva jsou hodnoceny jako vážné, kdy pracovní neschopnost trvá déle než půl roku a jedna pracovní neschopnost z konce července stále pokračuje. Kontakt se zvířaty, konkrétně býky na výkrm, je stále problematičtější. Ošetřovatelé se pohybují u zvířat ve váze do 750 kg a stačí jeden okamžik nepozornosti nebo pomalejší reakce a nastane problém. Je třeba, aby kontrakt se zvířaty byl co nejkratší a co nejbezpečnější.

Balíkování slámy bude z finančního i časového hlediska náročnější než sklizeň volné slámy. Dojde ale k úspoře množství, kdy spotřeba klesne přibližně o jednu třetinu proto, že dojde k lepšímu rozvrstvení a tím větší nasákavosti nastlaného materiálu.

Jako standardní můžeme hodnotit i sklizeň brambor. Nejdůležitější je při této práci právě počasí, a to nám přálo. Brambory jsme sklízeli za sucha, trochu nás trápila

noční teplota, která byla poměrně vysoká a neumožňovala požadované vychlazení hlíz. V této situaci jsme se obávali, aby teplota brambory nepoškodila a neohrozila tak řádné přezimování. Jak se v průběhu zimy ukázalo, žádné zvláštní škody způsobeny nebyly a vyskladňované brambory mají odpovídající kvalitu.

Sucho, jak už se pomalu stává pravidlem, poznamenalo růst druhých a hlavně třetích sečí pícnin. Optimální nebyl ani výnos kukuřice a nemohli jsme být spokojeni ani s obsahem vláhy v půdě při podzimní přípravě na setí ozimů. Suché počasí nám na druhé straně umožnilo dokončit veškeré podzimní práce včetně orby včas.

Je potřeba také zmínit počet pracovníků. Na konci roku 2018 jsme evidovali 40,5 přepočtených pracovníků, v roce 2019 byl stav k 31. prosinci 37,36 přepočtených pracovníků, což je pokles o 3,14 přepočteného pracovníka. Pracovní neschopností bylo zameškáno 4.148 hodin, celkem byli zaměstnanci práce neschopni 630 pracovních dní za rok. V roce 2019 bylo 251 pracovních dnů, takže v průměru chybělo každý den v pracovním procesu dva a půl pracovníka. Stav zaměstnanců se snižují i odchodem do důchodu a současná situace je na hraně únosnosti.

Není jednoduché přijmout nové zaměstnance. Zájemci o práci nemají odpovídající vzdělání či zkušenosti a předpokládají, že stačí být držitelem řidičského oprávnění skupiny T a tím je vše vyřešeno. Vzhledem k hodnotě zemědělské techniky a náročnosti její obsluhy nelze tyto uchazeče zaměstnat a není také dostatečný časový prostor na zaučení nových zaměstnanců. Pokud s náborem na trhu práce neuspějeme, budeme muset přistoupit k rozšířenému využívání agroslužeb.

Z pohledu ekonomických výsledků hodnotíme rok 2019 jako úspěšný. Dosáhli jsme opět velmi dobrého hospodářského výsledku na úrovni 5,3 mil. Kč. K dobrému výsledku tentokrát velmi přispěla rostlinná výroba, kde jsme zaznamenali nárůst tržeb oproti předešlému roku o více jak 4 mil. Kč. Stabilní výsledky se opakovaly u živočišné výroby. Nárůst evidujeme u nákladových vstupů do výroby na položkách spotřeba materiálu, energií a služeb. Srovnatelné s rokem 2018 jsou osobní náklady. Na jednoho pracovníka jsme v průměru vyplatili 28.636,- Kč průměrné měsíční mzdy. Tento nárůst je potřebný pro stabilizaci pracovníků.

ROSTLINNÁ VÝROBA

1. OBILOVINY

Pšenice ozimá

Pšenici ozimou jsme pěstovali v roce 2019 na ploše 154,56 ha v nové odrůdové skladbě Reform, Elixer a Sosthene. Z osevního postupu jsme vyřadili několik let používané odrůdy Genius a Evina, které již nesplňovaly naše požadavky na výnosy, zdravotní stav a odolnost proti chorobám.

Byl dosažen průměrný výnos 7,41 t/ha, celkově jsme sklídili 1145,60 t. V porovnání s minulým rokem byl výnos o 0,86 t/ha vyšší.

Nejvyšší hektarový výnos jsme dosáhli na honu Famelské velké u odrůdy Sosthene 8,85 t/ha, a naopak nejnižší výnos z hektaru jsme měli v Bořetíně na Plevně u odrůdy Elixer 6,22 t/ha. Zde bylo snížení výnosu pravděpodobně způsobeno pozdním setím a následně chladnějším průběhem jara. Průměrný výnos odrůdy Reform byl 7,56 t/ha. Relativně vysoký výnos byl u této sklizně negativně kompenzován nižším obsahem dusíkatých látek v zrnu pšenice.

Pro rok 2020 jsme oseli plochu 163,22 ha pěti odrůdami ozimé pšenice. Potravinářské odrůdy: Rebell 42,24 ha, Reform 52,29 ha, Imposanto 35,69 ha a Sosthene 9,72 ha. Z většího množství odrůd chceme pro další období vybrat optimální pro naši oblast. Krmná odrůda Sheriff je zaseta na ploše 23,28 ha.

Ječmen ozimý

jsme pěstovali v roce 2019 na ploše 32,93 ha a dosáhli jsme průměrného výnosu 6,82 t/ha, to je o 1,3 t/ha více než v roce minulém, kdy jsme s výsledkem sklizně nebyli spokojeni. Celkem jsme sklídili 224,5 tun zrna.

Porovnáme-li výnosy jednotlivých odrůd, u odrůdy Johanna pěstované na ploše 24,61 ha byl průměrný výnos 6,68 t/ha. KWS Kosmos na 8,32 ha měl pak výnos 7,22 t/ha.

V roce 2020 budeme ozimý ječmen pěstovat na celkové výměře 28,75 ha v odrůdě LG Triumph s výborným zdravotním stavem a vysokou odolností proti

houbovým chorobám. Pěstování ozimého ječmene nám umožní včasné odkrytí plochy pro přípravu půdy na setí řepky ozimé.

Žito ozimé

Žito ozimé jsme v roce 2019 pěstovali na ploše 76,29 ha v tradiční odrůdě Gonello a dosáhli jsme průměrného výnosu 6,48 t/ha, což je o 0,46 t/ha méně než v roce předešlém. Celková sklizeň činila 494 t. Hektarový výnos všech honů s žitem byl velmi vyrovnaný.

Pro rok 2020 jsme žito zaseli na 81,66 ha. Použili jsme znovu osvědčenou odrůdu Gonello na plochu 66,77 ha a na 14,89 ha jsme pro porovnání zaseli modernější odrůdu SU Performer s potenciálem vyššího výnosu.

Ječmen jarní

jsme v roce 2019 pěstovali na ploše 117,15 ha v odrůdě Bojos. Průměrný dosažený výnos z hektaru byl 5,34 tuny, což je srovnatelné s rokem předchozím, kdy bylo dosaženo 5,33 t/ha. Celkově jsme sklídili 625,93 tuny, vše ve vynikající sladovnické kvalitě. Tuto se nám podařilo udržet i díky novému systému větrání a měření teplot po sklizni ve skladu v Bořetíně.

Nejvyšší výnos byl dosažen na honu Za vrchy 6,11 t/ha, a naopak nejméně se urodilo na honu Snížkův kopec 4,25 t/ha.

V roce 2020 plánujeme osít jarním ječmenem 127,69 ha opět odrůdou Bojos, která se stále velmi dobře realizuje na trhu. Na 14,73 ha chceme pěstovat jarní ječmen pro sklizeň na osivo.

Oves setý

Oves setý jsme v roce 2019 pěstovali na ploše 11,01 ha v odrůdě Poseidon s průměrným výnosem 4,31 tuny z hektaru, celkem jsme sklídili 47,5 tun ovsá.

Pro rok 2020 jsme vybrali odrůdu Korok a plánujeme jí zasít na 24,61 ha.

2. OLEJNINY

Řepka ozimá

Řepku ozimou jsme v roce 2019 pěstovali na ploše 126,15 ha v odrůdách Alicante, Angelico a Kuga. Průměrný výnos byl 3,34 t/ha, to je o 0,19 t/ha méně než v roce 2018.

Celková sklizeň činila 421,77 t, přibližně 2/3 sklizně řepky jsme po sklizni prodali firmě Pomezí Strmilov, která je naším dlouhodobým partnerem. Jedna třetina sklizně byla navezena a prodána do ZZN Pelhřimov – sklad Jarošov n. Nežárkou.

Nejvýnosnější byla odrůda Kuga na honech Bílkovské a Kupcovo, shodně 3,92 t/ha. Výborného výnosu na těchto polích se nám podařilo docílit vhodným termínem setí, výbornou předsetovou přípravou a následným optimálním ošetřením porostů. Naopak nejméně se sklídilo na honu Za dráhou 2,77 t/ha také odrůdy Kuga. Příčinou tak velkého rozdílu ve výnosu u jedné odrůdy byl pravděpodobně termín setí a s ním spojené postupující sucho v létě 2018 a poškození pole při těžbě dřeva v okolních lesích. Výnos odrůd Angelico a Alicante byl v celkové sklizni průměrný.

Pro rok 2020 máme řepku vysetou na výměře 115,31 ha v odrůdové skladbě Kuga 45,33 ha, Atora 37,72 ha a Hamour 32,26 ha. V létě 2019 se nám podařilo veškerou plánovanou plochu pro řepku připravit včas a následně i zasít v agrotechnickém termínu. Bohužel, koncem srpna nám velkou část již dobře vzešlé řepky poškodil silný přívalový déšť. Některá z poškozených polí jsme tak byli nuceni na podzim zaorat a přesít jinou plodinou, jak již bylo zmíněno výše. Abychom po zničení porostů řepky zajistili její dostatečnou plochu, zaseli jsme jí dodatečně začátkem září, ihned po přívalovém dešti na jiná dvě pole. Zasetá byla neplánovaně odrůda Hamour, protože k tomuto datu nebyla již jiná odrůda k dispozici. Díky teplému podzimu nám i tato později setá řepka dobře vzešla a úspěšně přezimovala. Doufáme, že se tento zásah vyšší moci neprojeví negativně na letošních výnosech řepky.

3. OKOPANINY

Brambory

Celková osázená výměra byla v roce 2019 76,60 ha, z toho 39,80 ha konzumu a 36,80 ha brambor sadbových.

Odrůdové složení:

Velmi rané – Impala, Monika, Sumatra, Suzan,

Rané – Alice, Alonso, Dali, Jasmína, Queen Anne, Vysočina

Polorané – Adela, Almonda, Bernina, Dominika, Galata, Chateau, Rafaela, Red Anna,

Polopozdní – Agria.

U sadby jsme dosáhli výnos 32,8 t/ha, u konzumu 34,2 t/ha, celkový průměrný výnos byl 33,52 tun z hektaru, v roce 2018 byl průměrný výnos o 0,98 tuny z hektaru vyšší. Celkově jsme sklídili 2568 t, to je o 68 t méně než v roce předchozím. Výsledky odpovídají našemu dlouholetému průměru a musíme si zvykat, že optimální srážky pro růst brambor jsou minulostí a pěstování brambor vzhledem k pokračujícímu suchu bude rok od roku obtížnější.

Potěšující je skutečnost, že zůstaly příznivé ceny z loňského roku a poměrně dobře jsme tuto komoditu zobchodovali. Veškerou produkci z loňské sklizně prodáme a uspokojíme požadavky našich dlouhodobých i nových obchodních partnerů. Jako pozitivní lze hodnotit skutečnost, že jsme začali dodávat brambory do řetězce Makro České Budějovice jako regionální dodavatel. V současné době tam dodáváme konzumní brambory v balení 20 kg a 2 kg.

Letos plánujeme zasázat 75 ha brambor v podobné odrůdové skladbě a stejném poměru ploch sadbových a konzumních brambor.

4. PÍCNINY

Kukuřice

Kukuřiči jsme v roce 2019 pěstovali na ploše 96,96 ha v odrůdách Amamonte, Figaro a Kanonier. Průměrný hektarový výnos 41,9 t/ha zelené hmoty hodnotíme jako dobrý s ohledem na srážkový deficit. Celková sklizeň zelené hmoty činila 4062,88 t, z toho jsme vyrobili 2708,53 tun kvalitní siláže. Kukuřičná siláž je v našich podmínkách nejdůležitějším energetickým objemným krmivem, které sehrává stabilizační úlohu ve výkrmu skotu. Zajišťuje celoročně dostupnou a energeticky bohatou složku krmné dávky. Je potřeba zvolit optimální dobu pro sklizeň. Tím zajistit odpovídající obsah sušiny a při jejím vyšším obsahu ve sklízené rostlině musíme zkracovat řezanku, aby jí bylo možné lépe udusat a vytěsnit vzduch. Pak je sklízená hmota dobře silážovatelná a při dodržení všech technologických podmínek lze zajistit rozvoj mléčných bakterií a vyrobit kvalitní krmivo.

Plánovaná výměra pro pěstování kukuřice v roce 2020 je 102,97 ha, v roce 2018 to bylo téměř o 24 ha více. Jako základ jsme ponechali odrůdu Amamonte KWS s FAO 250 s tzv. Stay green efektem, který nám poskytuje dostatečný čas na sklizeň. Pro pozdnější setí kukuřice po sklizni ozimé vikve jsme vybrali znovu osvědčenou odrůdu Kanonier s nižším FAO 230. Nově budeme na 15 ha zkoušet odrůdu KWS Nestor – univerzální tříliniový plastický hybrid s potenciálem vysokého výnosu kvalitní hmoty.

Vikev ozimá

Na podzim v roce 2018 jsme na 75,04 ha zaseli směsku ozimé vikve s ozimou pšenicí, abychom doplnili výrazný deficit zelené píce na krmení způsobený dlouhotrvajícím suchem. Ve třetí dekádě května 2019 jsme dosáhli výnosu 1125,6 t zelené hmoty. Ihned po sklizni této směsky jsme na uvolněná pole zaseli kukuřiči, kterou jsme posekali v běžném termínu. Dosáhli jsme tak dvou sklizní kvalitní hmoty na jedněch polích v téže sezóně.

Pro rok 2020 máme zasetou směsku vikve ozimé a žita na 62,22 ha. Je dobře, že jsme tento způsob vyzkoušeli a prozatím jsme tím vyřešili opakující se nedostatek

krmiva. Nadále budeme tento způsob využívat, není tedy potřeba zkoušení nových plodin. Pokud bude mít tato směska dostatek jarní vláhy, měla by dávat slušný výnos a dorovnat případný výpadek při sklizni luk.

Jak jsem již zmínil v úvodu, sucho poznamenalo sklizeň pícnin z trvalých travních porostů. Nejvýnosnější byla první sklizeň, u ostatních už byl výnos slabý. Třetí sklizeň na loukách jsme pro velmi malý porost trav z ekonomických důvodů nedělali. Celkem jsme vyrobili 425 tun sena, nárůst oproti roku 2018 představuje 128 tun. Dále 1912 tun travní senáže a 1839 tun GPS. Všechny druhy krmiv byly v dobré kvalitě bez obsahu kyseliny máselné.

ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

V pololetí loňské roku došlo ke změně odběratele mléka. Vzhledem k tomu, že se zástupci Mlékařského a hospodářského družstvo JIH nedohodli se zástupci Madety na cenách mléka, začali jsme od 1. 7. 2019 dodávat mléko přes MHD do německého Goldsteigu. Přes počáteční obavy vše proběhlo hladce a bez problémů a ve způsobu prodeje žádný rozdíl nenastal.

Nelze tvrdit, že by ceny mléka nemohly být vyšší, ale s vývojem v loňském roce můžeme být celkem spokojeni. Nedošlo k tak významným propadům jako v minulých letech, kdy cena během roku výrazně kolísala. V loňském roce byla nejnižší realizační cena 8,61 Kč/litr mléka včetně příplatků v měsíci říjnu a nejvyšší 9,75 Kč/ litr v lednu. Pro porovnání – letos v lednu byla cena 9,28 Kč/litr, což je o 0,47 Kč méně. Měsíční pokles při průměrné dodávce představuje ztrátu více jak 60 tisíc korun. V průměru jsme prodávali za 9,18 korun za litr. Cena mléka se poměrně stabilizovala, což je pro nás dobrá zpráva.

V živočišné výrobě jsme dosáhly tržby v součtu za mléka a maso v částce 20 milionů 427 tisíc korun, v předešlém roce byla suma srovnatelná, a to 20 milionů 394 tisíc korun.

Chov dojnic

Roční dodávka mléka byla 1.671.570 litrů, v roce 2018 byla dodávka 1 747 045 litrů mléka. Celková tržba za mléko činila 15.350.611 Kč, v roce předchozím 15 875 849 Kč. Nedošlo k nárůstu produkce, dodali jsme o 75 tisíc litrů méně, což v tržbách představuje cca 525 tisíc korun. Průměrná užitkovost je 7.428 litrů. Zopakoval se rok 2015, kdy nám užitkovost klesla ze 7.874 litrů v roce 2014 na 7.251 litrů v roce 2015. To byl pokles o 623 litrů mléka na krávu a rok. V následujícím roce došlo ještě k dalšímu mírnému poklesu, ale v roce 2017 užitkovost dosáhla 7.802 litrů a zaznamenali jsme meziroční nárůst 574 litrů na krávu.

Pokud bychom prodali méně březích jalovic a otelili je doma, mohla být dodávka mléka vyšší. Vzhledem k nedostatku krmiva jsme tuto cestu nezvolili a

rozhodli o prodeji jalovic. Dobré zpeněžení vyrovnalo tržby za mléko. Ze základního stáda jsme brakovali 46 ks krav, což je 19 %. Z jalovic do krav jsme převedli 60 kusů.

Chov telat

V roce 2019 se narodilo 276 ks telat. Uhynulo 12 kusů, což je 4,33 %. Je to o 2 kusy více, než v roce 2018. Jako obvykle, k největším úhynům dochází v zimních měsících, kdy zasáhnou oblast virová onemocnění a přenáší se na lidi i na zvířata. Proto je třeba dbát na to, aby se žádné cizí osoby nepohybovaly u stájí a v jejich okolí.

Přírůstky u telat v České Olešné byly 0,88 kg na kus a den, v Popelíně 0,98 kg na kus a den. Výsledky jsou srovnatelné s rokem předchozím.

Výkrm býků

Za rok 2019 byl průměrný přírůstek býků 1,05 kg na kus a den, což je o 0,029 kg na kus a den méně než v roce 2018. Na jatka odešlo 93 ks býků o průměrné hmotnosti 717 kg. Ve srovnání s rokem 2018 je průměrná hmotnost o 19 kg vyšší. Žádné zástavové býčky jsme neprodávali.

Chov jalovic

V odchovně mladého dobytka v Bořetíně jsme dosáhli přírůstku 0,88 kg na kus a den, což je o 0,02 kg na ks a den více než v roce předešlém.

Do zahraničí jsme prodali 48 ks březích jalovic. V předchozím roce jsme za rok prodali 18 ks. Začali jsme obchodovat s novým odběratelem, a to firmou ISB GENETIC Havlíčkův Brod. Tato firma nám zaručila rychlý a finančně zajímavý prodej. Při prodeji březích kusů je právě tato rychlost důležitá. Pokud odběratel váhá a nákup odkládá, kusy jsou ve vysokém stupni březosti a nelze je přepravovat. K této situaci došlo právě u firmy Ing. Tomáše Vaka, která od nás odebírala jalovice na prodej do zahraničí několik let.

Jalovice jsme zpeněžili za 1 milion 550 tisíc korun, tj. za průměrnou částku 32.281, -- Kč za kus. Jak jsem se již zmiňoval, tento prodej přispěl k dorovnání tržeb za mléko.

V letošním roce jsme s prodejem do zahraničí začali už v únoru, kdy odešlo 12 ks do Turecka za cenu 33.000, -- Kč za jalovici. S dalším prodejem v nejbližších měsících nepočítáme, naopak dojde k vyšší brakaci krav a obměně stáda. Za ideální považujeme 25–30 kusů otelených krav měsíčně. Toto množství dává předpoklad minimalizace ztrát telat.

Konečné stavy k 31. 12 .2019

Plemenný býk	2
Dojnice	243
Vysokobřezí jalovice	80
Telata Česká Olešná	79
Telata Popelín	133
Býci Bořetín	124
Jalovice Bořetín	139
Celkem	800

- v roce 2018 782 kusů,

- v roce 2017 776 kusů,

- v roce 2016 777 kusů.

V lednu letošního roku jsme se s počtem krav dostali na 250 ks. Pokud se nám podaří zajišťovat konzervovaná krmiva v potřebném množství, je tento stav pro družstvo naší velikosti optimální.

Zvýšením počtu krav se podaří navýšit stavy ostatních kategorií. Předpoklad je chovat kolem 850 ks skotu, čímž bychom se přiblížili k průměrným stavům v roce 2015. Vše ale záleží na zajištění dostatečné krmivové základny, a hlavně a udržení stávajících hektarů obhospodařované půdy. Tím by na druhé straně došlo k úsporám chemických hnojiv, která budou nahrazena zvýšenou produkcí chlévské mrvy.

INVESTIČNÍ ČINNOST A OPRAVY

Rok 2019 byl prvním rokem od roku 2013, kdy se naše investiční činnost nesoustředila v první řadě na nákup půdy. Nakoupili jsme jen něco málo přes jeden hektar, jednalo se o nahodilý nákup, žádnou širší poptávku po půdě jsme nerealizovali. Důvodem byla skutečnost, že naše investiční záměry na rok 2019 byly finančně poměrně náročné.

Podařilo se nám uskutečnit tyto záměry:

- výstavba asfaltové a panelové komunikace včetně oprav v areálu Č. Olešná	2.700 tisíc korun
- separátor kamenů a hrud	2.100 tisíc korun
- kypřič hrůbků a kolejových brázd	140 tisíc korun
- koš závěsný MANITOU	94 tisíc korun
- osobní auto HONDA	357 tisíc korun
- krmný vůz STORTI HUSKY	1.046 tisíc korun
- klimatizace 3x	135 tisíc korun
- plemenný býk	73 tisíc korun
- záloha na paletizér	660 tisíc korun
Celkem	7.305 tisíc korun

Dodávka paletizéru a jeho montáž proběhla v letošním roce. Přes všechny naše obavy jsme s funkčností spokojeni. Odstranili jsme fyzicky namáhavou práci a ušetřili jednoho zaměstnance. Konečnou fakturu zatím nemáme k dispozici, probíhá zkušební doba. Dle uzavřené smlouvy bude doplatek 1.640 tisíc korun.

Nákup separátoru a kypřiče hrůbků byl realizován v součinnosti s dotačním Programem rozvoje venkova pro úsek rostlinné výroby. V roce 2018 jsme ze stejného dotačního titulu nakoupili stoje pro ŽV – lis na kulaté balíky a hadicový aplikátor za 1.136 tisíc korun a opravili silážní jámu v Popelíně za 1.061 tisíc korun. Celkově jsme do tohoto titulu investovali z vlastních finančních prostředků částku 3.537 tisíc korun. Teprve v letošním roce proběhnou kontroly dodržení dotačních podmínek. Po jejich úspěšném ukončení nám bude přiznána úhrada cca 50 % vynaložených nákladů.

Pro zlepšení pracovních podmínek traktoristů byly nakoupeny tři klimatizace. Namontovány byly do dvou traktorů Zetor 106 a Z 161.

Nákladem 355 tisíc korun byla financována demolice vepřína v Popelíně. Tím vznikl před dílnou prostor, kde v letošním roce provedeme úklid a terénní úpravy. V zadní části směrem k seníku bychom mohli vytvořit místo pro mytí traktorů a zemědělské techniky. V budoucnu je možné tento zbývající prostor využít pro výstavbu.

Velkou nákladovou položkou jsou opravy, na které jsme v hodnoceném roce vynaložili včetně náhradních dílů a pneumatik částku 6 milionů 300 tisíc korun.

Nejnákladnější byla akce v České Olešné, kde kromě výstavby nové komunikace v areálu proběhla již zmíněná oprava stávajících cest a manipulačních ploch asfaltováním a pokládkou panelů v hodnotě 1.679 tisíc korun.

Náklad 270 tisíc korun představoval asfaltovou plochu mezi provozní budovou a dílnami v Popelíně.

Výměna střešní krytiny na staré bramborárně v České Olešné stála 724 tisíc korun. Oprava není ještě zcela hotová. Dřevěný přístřešek, tedy násypka na boční straně stavby, bude v letošním roce vyklizena a zbourána. Poté dojde k výměně krytiny i na přilehlé části střechy. V loňském roce se tato akce nevešla do časového harmonogramu. Ostatní pokrývačské práce jsme provedli v částce 42 tisíc korun.

V nové bramborárně byla provedena oprava podlah ve dvou halách nákladem 353 tisíc korun.

Nákup pneumatik včetně montáže a demontáže představuje náklad 483 tisíc korun. Z největších oprav strojů je nutné zmínit samosběrací senážní vůz JUMBO, kde byla provedena výměna rotoru a jeho příslušenství nákladem 378 tisíc korun, oprava bramborového kombajnu nákladem 51 tisíc korun, krmného vozu 53 tisíc korun, KRAMERu 58 tisíc korun.

Opravy v živočišné výrobě, tedy opravy dojírny a krmných automatů, byly provedeny v hodnotě 200 tisíc korun. Také zde byla jsme zmodernizována desinfekce struků po dojení a tím ulehčena práce ošetřovatelům.

V Popelíně byl prodán kravín. Tato budova nebyla od ukončení chovu dojnic v provozu a ani v budoucnu není, vzhledem k rozměrům stávající techniky, stavebně vhodná pro další využívání. Opravy a udržování by byly nad naše možnosti.

Plán investic na rok 2020

O některých investicích pro letošní rok jsem se již zmínil. Realizovali jsme nákup rozdružovače balíků McHale pro OMD Bořetín za 520 tisíc korun, je objednan podvozek MEGA 21 se sklopnou nástavbou v ceně 816 tisíc korun. Výhledově počítáme s nákupem nového fekálu a rozmetadla. Tyto nástavby budeme dle potřeby střídavě osazovat na nový podvozek.

Počítáme s nákupem nového diskového podmítače v ceně 850 tisíc korun. Bude dokončena výměna krytiny na staré bramborárně a v zadní části garáž pro techniku živočišné výroby. Tato práce již začala, rozpočet je 800 tisíc korun.

V současné době je ve střední opravě v UM servisu v Třeboni obilní kombajn LEXION 450, jehož oprava nás přijde na více než 450 tisíc korun.

Rozhodující pro realizaci těchto investic bude situace na trhu a zpeněžení zemědělských komodit. Započaté akce budou dokončeny a o nákupu strojů se bude rozhodovat dle finanční situace družstva. Spolu s doplatkem na paletizér přesahují tyto předpokládané investice částku 5,5 milionu. Přednostně ale využijeme jakoukoliv nabídku odkupu půdy. S takovou investicí je třeba průběžně počítat. Žádná z plánovaných investic není tak akutní, abychom museli kvůli jejímu pořízení odmítnout nákup půdy.